ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
Digital Citizenship Skills of the Students in Private Higher Education Institution

ชูชิต ชายทวีป[1*], พิศณี พรหมเทพ[2], ธนิษฐา สมัย[3]
Chuchit Chaithaweep[1], Pisanee Phromphep[2] Thanistha Samai[3]

[1] สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
[1] Department of Politics and Government, Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University
[2] สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
[2] Department of Public Administration, Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University
[3] สาขาวิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
[2] Department of Public Health Nursing, Faculty of Nursing, Mahidol University

*Corresponding email: chuchit.cha@bkkthon.ac.th
Received: 24 January 2022; Revised: 22 February 2022; Accepted: 1 March 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาทักษะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประชากรได้แก่ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 420 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในกลุ่มเทพมหานครจำนวน 201 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมาตรวัด 5 ระดับ ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.31 - 0.63 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิสหสัมพันธ์แบบเพียรสัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบหลายขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยตามลำดับดังนี้ ด้านการเคารพตนเอง/คนอื่น ด้านการให้ความรู้ตนเอง/เชื่อมต่อคนอื่น และ ด้านการป้องกันตนเอง/คนอื่น 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2 ปัจจัย ได้แก่ ทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ต และ ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีอำนาจในการพยากรณ์ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลได้ร้อยละ 64.00 และ 3) ข้อเสนอแนะการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ได้แก่ ควรเพิ่มความเร็วอินเทอร์เน็ตให้เร็วขึ้น จำนวน 69 คน ควรผลิตสื่อ ใช้สื่อและการเผยแพร่สื่ออย่างรอบคอบไม่ให้กระทำผิดกฎหมาย จำนวน 47 คน และควรจัดโครงการอบรมผลิตสื่อ การใช้สื่อบนสังคมออนไลน์ การเผยแพร่สื่อที่รับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 35 คน

คำสำคัญ : ความเป็นพลเมืองดิจิทัล, การเคารพตนเอง/คนอื่น, การให้ความรู้ตนเอง/เชื่อมต่อคนอื่น, การปกป้องตนเอง/คนอื่น

ABSTRACT

The purposes of the research were 1) to investigate digital citizenship skills of the students in private higher education institution, 2) to explore factors influencing the development of digital citizenship skills of the students in private higher education institution, and 3) to study recommendations of students in private higher education institution. Populations were 420 students in private higher education institution. The samplings consisted of 201 students in particular private higher education institution in Bangkok, which its size was determined based on Krejcie and Morgan's Sample Size Table. The instrument used in data collection was a 5-rating scale questionnaire. All the questions were indicated by IOC between 0.60 – 1.00, and by discrimination between 0.31 - 0.63. The statistics used in data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation, a correlation coefficient of Pearson, and stepwise multiple regression analysis.

The results showed that 1) the digital citizenship skills of the student in private higher education institution were at the highest level; respect yourself/other, educate yourself/connect the others, and protect yourself/other. 2) Factors influencing the development of digital citizenship skills of the students in private higher education institution were two factors such as internet attitude, and computer efficiency. These factors were able to predict digital citizenship skills with a predictive power of 64.00%. 3) The recommendations of students in private higher education institution were that high speed of internet should be more upgraded (69 students), producing media, using media, and sharing media should be carefully performed to avoid illegal activities (47 students), a program of socially responsible producing, using, and sharing media should be organized (35 students).

Keywords: Digital Citizenship Skills, Respect Yourself/Other, Educate Yourself/Connect the Others, Protect Yourself/Other

บทนำ

ความเป็นพลเมืองดิจิทัลเป็นแนวปฏิบัติที่ทำให้พลเมืองได้เรียนรู้และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาด สมเหตุสมผล รู้เท่าทัน และสามารถปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รู้ผิดชอบชั่วดี ให้เกียรติตนเองและผู้อื่น รวมถึงมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Sadiku, et al., 2018)

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การเพิ่มทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้ดีในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสมในการเคารพตนและคนอื่น ให้ความรู้ตนเอง/เชื่อมต่อกับคนอื่น และป้องกันตนเอง/คนอื่น (Hussainy & Jumalullah, 2021; Ribble, 2021; Sadiku,

et al., 2018) และจากการศึกษายังพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองได้แก่ ปัจจัยทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ต (Ribble, 2021; Wu & Tsai, 2006) และประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ (Ribble, 2021; Paul & Glassman, 2017; Wu & Tsai, 2006) อย่างไรก็ตาม ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่รู้กันทั่วไปว่าเป็นยุคแห่งดิจิทัล (Digital Age) ซึ่งเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงและได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนั้น การปรับตัวให้กับเข้ากับยุคสมัยจึงต้องวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อให้การใช้ชีวิตมีความกลมกลืนกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบซึ่งสถาบันการอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ให้เหมาะสม เพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยี (Isman, 2014) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานการณ์ของการแตกแยกทางการเมือง ได้แบ่งกลุ่มความคิดออกเป็นของขั้วทางการเมือง ซึ่งการแบ่งขั้วทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของพลเมืองในแต่ละประเทศ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองที่สำคัญได้แก่ อำนาจและผลประโยชน์ ความเหลื่อมล้ำ และความเป็นธรรมในสังคม การยุยงปลุกปั่นจากสื่อสารมวลชนที่ขาดความเป็นกลางทางการเมือง (คันธิรา ฉายาวงศ์, 2564) อย่างไรก็ตาม การแบ่งขั้วทางการเมืองที่ขาดเหตุผลอาจนำไปสู่ความขัดแย้งของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งหากความขัดแย้งมีความรุนแรง ก็อาจกลายเป็นความแตกแยกและเกลียดชังกัน ยิ่งไปกว่านั้น การแบ่งขั้วทางการเมืองกระจายไปสู่คนในทุกสาขาอาชีพ ไม่เว้นแม้แต่เยาวชนรุ่นใหม่ที่เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้เร็วกว่าคนรุ่นเก่าที่ทักษะการใช้เทคโนโลยีมีข้อจำกัด ดังนั้น ความรอบรู้การเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่จึงมีความสำคัญที่จะต้องประกอบด้วยเหตุผลและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย อย่างไรก็ตาม การแสดงเสรีภาพทางความคิดทางการเมืองจึงเป็นเรื่องสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้เสรีภาพทางความคิดมีความเป็นอิสระมากขึ้น และมีอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกในการแสดงความคิดเห็นที่ทันสมัย รวดเร็ว และเข้าถึงผู้รับสารได้ง่าย ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้การส่งสารและการรับสารมีความรวดเร็วและไวต่อรับรู้และแสดงตัวตนยืนหยัดบนความชอบความพึงพอใจ นอกจากนี้ ยังมีการสร้างช่องทางการสื่อสารเฉพาะกลุ่มที่อาจนำไปสู่การสร้างความก้าวร้าวบนพื้นที่ที่ถูกเรียกว่า “ออนไลน์” ได้ตลอดเวลา จากผลการศึกษาของคันธิรา ฉายาวงศ์ (2564) พบว่า มีการสื่อสารด้วยถ้อยคำที่เป็นการสร้างความเกลียดชังต่อผู้เห็นต่างจากกลุ่มตน/ฝ่ายตน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการใช้เสรีภาพในการถ่ายทอดความคิดเพื่อสร้างความเกลียดชังซึ่งอาจกลายเป็นความแตกแยก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบิดเบือนข้อเท็จจริงจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทางการเมืองหรือการแชร์ข้อมูลอันเป็นเท็จสู่พื้นที่สาธารณะ หรือการสร้างข่าวลวงแล้วเผยแพร่ลงบนสื่อสังคมออนไลน์ อาจนำไปสู่การสร้างความแตกแยกบนพื้นฐานความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษาของ คันธิรา ฉายาวงศ์ (2564) ยังพบว่า การสร้างข่าวลวงทางการเมืองแล้วเผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์อาจทำให้เกิดการหลงเชื่อและถูกชักจูงไปในทางที่ไม่สร้างสรรค์ ด้วยเหตุนั้น การเสพสื่อบนสังคมออนไลน์ที่ไม่รอบคอบอาจนำไปสู่การสร้างอคติที่ไม่ดีต่อกันได้ในสังคม อย่างไรก็ตาม นักศึกษาถือเป็นกลุ่มคนในสังคมที่ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลทั้งคณะและรายบุคคล ซึ่งบางการแสดงความคิดเห็นอาจเข้าข่ายการกระทำที่ผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความคิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2) และอาจถูกดำเนินคดีทำให้เสียอนาคต

การวิจัยนี้ จึงให้ความสำคัญกับการสำรวจระดับของทักษะความเป็นพลเมืองของนักศึกษาในสถาบันการอุดมศึกษาเอกชนอยู่ในระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ดังนั้น การเสริมสร้างทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลจะช่วยป้องกันการกระทำผิดกฎหมายและยังช่วยให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมและมีจริยธรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ ดังนั้น ทีมผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน” เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในการป้องกันตนเองและมีจริยธรรมในการใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์และปลอดภัยต่อความเสี่ยงอันอาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาทักษะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ จำนวน 420 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา GS109 ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยใน 5 คณะ ได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะศิลปะศาสตร์ ปีการศึกษา 1/2564

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกนซึ่งกำหนดค่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจของประชากรเท่ากับ 0.50 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คิดจากจำนวนประชากร 420 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 คน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา GS109 ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยใน 5 คณะปีการศึกษา 1/2564 จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยตารางเลขสุ่มที่กำหนดขึ้นจากระบบคอมพิวเตอร์จนครบตามสัดส่วนจำนวนนักศึกษาในแต่ละคณะ 5 คณะ ดังนี้

คณะ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
คณะพยาบาลศาสตร์	54	26
คณะรัฐศาสตร์	186	89
คณะบริหารธุรกิจ	121	58
คณะศึกษาศาสตร์	44	21
คณะศิลปะศาสตร์	15	7
รวม	**420**	**201**

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะ และภูมิลำเนา ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ทัศนคติต่ออินเตอร์เน็ตและประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์

3. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ทีมผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ทัศนคติเรื่องอินเตอร์เน็ต ประสิทธิภาพในการใช้คอมพิวเตอร์ และความเชี่ยวชาญในด้านคอมพิวเตอร์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

3.1 ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ใช้แนวคิดและผลงานวิจัยของ Hussainy & Jumalullah (2021) Ribble (2021) Sadiku, et al., (2018) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การเคารพตนเองและคนอื่น ให้ความรู้ตนเอง/เชื่อมต่อกับคนอื่น และ การป้องกันตนเอง/คนอื่น

3.2 ทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ต ใช้แนวคิดและผลงานวิจัยของ Ribble (2021) Wu & Tsai (2006)

3.3 ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ ใช้แนวคิดและผลงานวิจัยของ Ribble (2021) Wu & Tsai (2006) Paul & Glassman (2017)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 7 ตอน ประกอบด้วย

4.1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะและภูมิลำเนา

4.2 ทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ต เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราวัด 5 ระดับ (Rating Scales) จำนวน 5 ข้อ

4.3 ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราวัด 5 ระดับ (Rating Scales) จำนวน 10 ข้อ

4.4 การคารพตนเอง/คนอื่น เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราวัด 5 ระดับ (Rating scales) จำนวน 20 ข้อ

4.5 การให้ความรู้ตนเอง/เชื่อมต่อคนอื่น เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราวัด 5 ระดับ (Rating Scales) จำนวน 10 ข้อ

4.6 การป้องกันตนเอง/คนอื่น เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราวัด 5 ระดับ (Rating Scales) จำนวน 8 ข้อ

4.7 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมือง เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นปลายเปิด (Opened Questions)

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ ทีมผู้วิจัยใช้การสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดทฤษฎี จากนั้นนำมาเครื่องมือที่สร้างตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้ 1) มีประสบการณ์ในการสอนในสาขาวิชารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี 2) มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล และ 3) มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านวิจัยทางสังคมศาสตร์ ได้ค่า IOC เท่ากับ .60 – 1.00 ทุกข้อคำถาม จากนั้นทีมผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ในเกณฑ์ 0.20 – 1.00 โดยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า

อำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.31 – 0.63 จำนวน 35 ข้อ แสดงว่าเครื่องมือสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ทีมผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชา GS109 ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในชั้นเรียนผ่านกลุ่มรายวิชาในกลุ่มไลน์แอปพลิเคชัน โดยมิได้บังคับ

5.2 สุ่มตัวเลขจากตารางเลขสุ่มจากบัญชีลงทะเบียนของนักศึกษาแจ้งผลดีผลเสียต่อการเข้าร่วมโครงการวิจัยเมื่อนักศึกษายินยอมที่จะให้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจึงส่งแบบสอบถามที่ได้เข้าสู่แพล็ตฟอร์มของ (Google Form) และส่งลิงค์ไปยังนักศึกษาดังกล่าวผ่านกลุ่มรายวิชาในไลน์แอปพลิเคชัน (Line Application) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระหว่างวันที่ 8 ถึงวันที่ 12 ธันวาคม 2564

5.3 ทีมผู้วิจัยตรวจสอบผลการตอบกลับแบบสอบถามจำนวน 201 คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะและภูมิลำเนาใช้การวิเคราะห์โดยวิธีการ หาค่าความถี่ และร้อยละ

6.2 ข้อมูลความคิดเห็นได้แก่ 1) ด้านทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ต 2) ด้านประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ 3) ด้านการเคารพตนเอง/คนอื่น 4) ด้านการให้ความรู้ตนเอง/เชื่อมต่อคนอื่น และ 5) ด้านการป้องกันตนเอง/คนอื่น ใช้การวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์ในการวัดระดับความคิดเห็นดังนี้

ระดับ	ความหมาย
4.21 - 5.00	มากที่สุด
3.41 - 4.20	มาก
2.61 - 3.40	ปานกลาง
1.81 - 2.60	ต่ำ
1.00 - 1.80	ต่ำที่สุด

ในการกำหนดเกณฑ์ทีมผู้วิจัยได้ยึดหลักว่า ให้ช่วงห่างหรือพิสัยของคะแนนทุกระดับเท่ากัน ซึ่งเมื่อกำหนดน้ำหนักคะแนนระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด เป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ พิสัยเป็น 5-1 = 4 เฉลี่ยแต่ละช่วงห่างกัน 4/5 = 0.8 (Best, 1977: 14)

6.4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

6.5 การศึกษาอำนาจพยากรณ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

6.6 ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เรียงลำดับความถี่

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 201 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ เป็นเพศชาย จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 มี

อายุโดยเฉลี่ย 22.28 ปี ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปี 2 จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมากำลังศึกษาอยู่ในชั้นปี 1 จำนวน 81 คิดเป็นร้อยละ 40.3 กำลังอยู่ในชั้นปี 3 และชั้นปี 4 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในคณะรัฐศาสตร์ จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมา คณะบริหารจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 คณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และคณะศิลปศาสตร์จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และคณะศึกษาศาสตร์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลางจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมา อยู่ภาคอีสาน 67 คิดเป็นร้อยละ 33.3 ภาคเหนือจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 และภาคใต้ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4

2. ระดับทักษะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อ	รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับทักษะ
1	ด้านการเคารพตนเอง/คนอื่น	4.32	0.60	มากที่สุด
2	ด้านการให้ความรู้ตนเอง/เชื่อมต่อคนอื่น	4.25	0.61	มากที่สุด
3	ด้านการป้องกันตนเอง/คนอื่น	4.18	0.68	มาก
รวม		4.25	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับทักษะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.25, S.D.=0.58) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยตามลำดับดังนี้ ด้านการเคารพตนเอง/คนอื่น ($\overline{X}$=4.32, S.D.=0.60) ด้านการให้ความรู้ตนเอง/เชื่อมต่อคนอื่น ($\overline{X}$=4.25, S.D.=0.61) และ ด้านการป้องกันตนเอง/คนอื่น ($\overline{X}$=4.18, S.D.=0.68)

3. ทัศนคติต่ออินเตอร์เน็ตของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ตของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อ	ทัศนติต่ออินเทอร์เน็ต	$\overline{X}$	S.D.	ระดับทักษะ
1	การใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมมีประโยชน์ต่อการสืบค้นหาความรู้	4.52	0.65	มากที่สุด
2	อินเตอร์เน็ตสามารถลดปัญหาที่น่าเบื่อได้มากมาย	4.40	0.75	มากที่สุด
3	การใช้อินเทอร์เน็ตช่วยยกระดับมาตรฐานการดำรงชีพได้	4.27	0.80	มากที่สุด
4	อินเทอร์เน็ตกำลังนำเราเข้าสู่ยุคใหม่ที่สดใส	4.23	0.79	มากที่สุด

ข้อ	ทัศนติต่ออินเทอร์เน็ต	$\overline{X}$	S.D.	ระดับทักษะ
5	ชีวิตเรียบง่ายและรวดเร็วด้วยอินเทอร์เน็ต	4.45	0.71	มากที่สุด
รวม		4.37	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ระดับทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ตของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.37, S.D.=0.60) เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกดังนี้ การใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมมีประโยชน์ต่อการสืบค้นหาความรู้ ($\overline{X}$=4.52, S.D.=0.65) ชีวิตเรียบง่ายและรวดเร็วด้วยอินเทอร์เน็ต ($\overline{X}$=4.45, S.D.=0.71) และ อินเทอร์เน็ตสามารถลดปัญหาที่น่าเบื่อได้มากมาย ($\overline{X}$=4.40, S.D.=0.75)

4. ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อ	ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์	$\overline{X}$	S.D.	ระดับทักษะ
1	รู้สึกมั่นใจในการทำงานด้วยคอมพิวเตอร์ส่วนตัว	4.15	0.86	มาก
2	ติดตั้งและถอนโปรแกรมซอฟแวร์ได้	3.81	1.02	มาก
3	ป้อนและบันทึกข้อมูล (ตัวเลข และ คำ) ลงในไฟล์ได้	4.01	0.93	มาก
4	เปิดและออกจากโปรแกรมซอฟแวร์ได้	4.13	0.92	มาก
5	สามารถปริ้นท์งานจากคอมพิวเตอร์ได้	4.37	0.89	มากที่สุด
6	สามารถไรด์ซีดีรอมได้	3.75	1.10	มาก
7	เพิ่มและลบข้อมูลจากไฟล์ข้อมูลได้	4.17	0.93	มาก
8	ใช้คอมพิวเตอร์เขียนจดหมาย บทความ หรืองานมอบหมายได้	4.29	0.89	มากที่สุด
9	แก้ไขปัญหาระบบคอมพิวเตอร์ได้	3.71	1.06	มาก
10	ใช้คอมพิวเตอร์จัดการข้อมูลได้	3.98	0.98	มาก
เฉลี่ย		**4.04**	**0.79**	**มาก**

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ระดับประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.04, S.D.=.79) เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกดังนี้ สามารถปริ้นท์งานจากคอมพิวเตอร์ได้ ($\overline{X}$=4.37, S.D.=.89) สามารถใช้คอมพิวเตอร์เขียนจดหมาย บทความหรืองานมอบหมายได้ ($\overline{X}$=4.29, S.D.=.89) และ เพิ่มและลบข้อมูลจากไฟล์ข้อมูลได้ ($\overline{X}$=4.17, S.D.=.93)

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกับประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตัวแปร	$\bar{X}$	X_1	X_2	Y
ทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ต (X_1)	4.37	1.00	0.502**	0.700**
ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ (X_2)	4.04		1.00	0.680**
ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล Y	4.25			1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่ระหว่าง (r= 0.502, .0700) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ตกับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล พบว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลเท่ากับ (r=.700) และประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์กับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล พบว่า นักศึกษาที่มีประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลเท่ากับ (r=680)

5. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังแสดงตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล	b	S.E.	β	t	p-value
ค่าคงที่	.908	.189	-	4.819	.000
ทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ต (X_1)	.465	.048	.480	9.662	.000
ประสิทธิภาพการใช้คอมฯ (X_2)	.324	.037	.439	8.851	.000
$R = .80$, $R^2 = .64$, S.E.est = .35, F = 191.626					

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ทัศนคติต่ออินเตอร์เน็ต และประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีอำนาจในการพยากรณ์ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลเท่ากับ 0.64 หรือมีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 64.00 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) 0.35

ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.908 + 0.465 (X_1) + 0.324 (X_2)$$

และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Z}_y = 0.480 (Z_1) + 0.439 (Z_2)$$

6. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังแสดงตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1. ควรเพิ่มความเร็วอินเทอร์เน็ตให้เร็วขึ้น	69
2. ควรผลิตสื่อ ใช้สื่อ และแชร์สื่ออย่างรอบคอบไม่ให้กระทำผิดกฎหมาย	47
3. ควรจัดโครงการอบรมการผลิตสื่อ การใช้สื่อบนสังคมออนไลน์ การแชร์สื่อที่รับผิดชอบต่อสังคม	35
4. ควรจัดโครงการอบรมด้านกฎหมายการใช้สื่อออนไลน์	31

จากตารางที่ 6 แสดงว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เรียงลำดับความถี่สูงสุดดังนี้ ควรเพิ่มความเร็วอินเทอร์เน็ตให้เร็วขึ้น จำนวน 69 คน ควรผลิตสื่อ ใช้สื่อและแชร์สื่ออย่างรอบคอบไม่ให้กระทำผิดกฎหมาย จำนวน 47 คน และควรจัดโครงการอบรมผลิตสื่อ การใช้สื่อบนสังคมออนไลน์ การแชร์สื่อที่รับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 35 คน

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับทักษะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.25, S.D.=.58) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีการตื่นตัวในการใช้เทคโนโลยีซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้สังคมการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ที่การเรียนรู้ในชั้นเรียนถือเป็นความเสี่ยงต่อติดเชื้อและการแพร่เชื้อ ทางรอดเดียวของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่จะไม่แพร่เชื้อโรคระบาดไปสู่สังคมคือการเรียนด้วยวิธีออนไลน์เพื่อให้เกิดการถือระยะห่างกันของคนในสังคม (Social Distancing) ซึ่งทำให้นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับวิถีโลกใหม่ที่เรียกว่า “New Normal” ซึ่งหมายถึงการดูแลตัวเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อและแพร่เชื้อโรค COVID-19 ด้วยเหตุนี้ การมีมีเจตนคติต่อการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีเนืองๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการเพิ่มทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรกนก แขดวงและคณะ (2562) ที่พบว่า การสร้างเจตนคติต่อการเป็นพลเมืองดีบนโลกดิจิทัลจำเป็นต้องเปิดใจยอมรับสถานการณ์ที่เพื่อทำให้พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสูงมากขึ้น และยังสอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ Ribble (2021) ที่พบว่า การใฝ่เรียนรู้ดิจิทัลสามารถเพิ่มทักษะด้านดิจิทัลได้ดีนั้นจะต้องได้รับการกระตุ้นและได้รับการสนับสนุนจากสถาบันครอบครัว (พ่อแม่) สถาบันการศึกษาการศึกษา (นักการศึกษา) อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ การมีสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาคอยชี้แนะจะช่วยให้เยาวชนมีความรอบรู้ รับผิดชอบ ปลอดภัยและสามารถใช้ดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Hussainy & Jumalullah (2021) พบว่า ทักษะการเรียนรู้เทคโนโลยีสำคัญประการหนึ่งคือ การมีสติในการใช้เทคโนโลยี (Conscientious use of technology) อินเตอร์เน็ตบนสังคมออนไลน์ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตนให้ปลอดภัย เคารพตนเคารพคนอื่น ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกกฎหมายเข้าใจสิทธิและมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองบนสังคมออนไลน์ จากผลการวิจัยพบว่า การเคารพตนเอง/คนอื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$=4.32, S.D.=.60) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตระหนักถึงคุณค่าในการไม่คุกคามหรือเบียดเบียนตนและคนอื่นอันจะสร้างความเดือนร้อนให้กับตนในภายหลังและเป็นการสร้างความเดือนร้อนให้กับครอบครัวอีกด้วย ดังนั้น จึงพยายามใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบต่อตัวเองและสั้งคมเพื่อป้องกันความเดือนร้อนที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีโดยไม่ระมัดระวัง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sadiku, et al., (2018) ที่พบว่า การใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบและเหมาะสมจะช่วยป้องกันความเดือนร้อนที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีแบบผิดได้ ด้วยเหตุนี้ การให้ความรู้ด้วยกระบวนการศึกษาจะสามารถผลักดันให้นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกลายเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดีได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ ทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ต และ ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีอำนาจในการพยากรณ์ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลได้ร้อยละ .64 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ribble (2021) Hussainy & Jumalullah (2021) และ Wu & Tsai (2006) ในประเด็นเดียวกันที่ว่า ทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ตและประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งอธิบายได้ว่า นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ตในระดับมากสุดเพราะเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ในสถานการณ์ที่นักศึกษาไม่สามารถเข้ามาในรั้วของมหาวิทยาลัยเพื่อใช้ห้องสมุดได้ ดังนั้น เครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพที่สุดในการแสวงหาความรู้ในภาวการณ์ที่สังคมกำลังเผชิญกับการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคโควิด-19 อีกทั้งการใช้อินเตอร์เน็ตยังช่วยผ่อนคลายความเครียดด้วยแอปพลิเคชันพูดคุยผ่านระบบออนไลน์เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีศูนย์รวมความบันเทิงเช่น (Netflix) ที่สามารถเข้าชมภาพยนตร์ได้ทีละหลายๆ เรื่อง โดยมีค่าสมัครสมาชิกรายเดือนแค่เดือนละ 400 บาท ซึ่งก็คุ้มค่ากับการได้ชมภาพยนตร์ระดับเกรดเอด้วยการชำระเงินเพียงเท่านี้ อย่างไรก็ตาม ในอินเตอร์เน็ตยังมีรูปแบบความบันเทิงชนิดอื่นเช่น มีแอปพลิเคชันเกม ที่สามารถเข้าเล่นได้เพื่อผ่อนคลายความตรึงเครียดในการอยู่ในสถานที่เดิม ๆ (บ้าน/หอพัก) ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีช่องทางการช้อปปิ้งออนไลน์ เช่น (Lazada) และ (Shopee) อันเป็นศูนย์รวมของการช้อปปิ้งสินค้าผ่านทางออนไลน์ของนักศึกษาในสถานการณ์ที่ออกไปที่ใดก็เสี่ยงต่อการติดเชื้อและแพร่เชื้อโรค COVID-19 และด้วยเหตุที่นักศึกษาฝังตัวบนโลกออนไลน์ยิ่งเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้มากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ยังอาจเพิ่มความเสี่ยงต่อการแชร์ข้อมูลที่ถูกบิดเบือนมาแล้วและขาดข้อเท็จจริง อันอาจเข้าข่ายการกระทำผิดกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ การตระหนักรู้ในการเรียนรู้รับผิดชอบต่อสังคมจึงเป็นสิ่งที่นักศึกษาระมัดระวังเป็นพิเศษ

3. จากผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ได้แก่ ควรเพิ่มความเร็วอินเตอร์เน็ตให้เร็วขึ้น จำนวน 69 คน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เข้าพักในหอพักที่มหาวิทยาลัยได้จัดสรรให้ซึ่งมีความต้องการใช้อินเตอร์เน็ตความเร็วสูง (Hi-speed)

เพื่อใช้ในการเรียน การติดต่อสื่อสาร การหารายได้เสริม การบันเทิงหรือนันทนาการ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับผลการรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2564) พบว่า กรุงเทพมหานคร มีความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุด รองลงมาคือ ภาคกลางที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุด โดยกลุ่มอายุที่ใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุดคิดร้อยละ 98.4 คือ กลุ่มอายุ 15-24 ปี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 22.28 ปี ซึ่งเสนอแนะว่า ควรผลิตสื่อ ใช้สื่อและแชร์สื่ออย่างรอบคอบไม่ให้กระทำผิดกฎหมาย จำนวน 47 คน ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า นักศึกษาจะต้องผลิตสื่อเพื่อส่งงานอาจารย์ผู้สอนมอบหมายบางรายวิชาซึ่งการผลิตสื่อจะต้องใช้ทักษะด้านดิจิทัลในการออกแบบสื่อให้สอดคล้องกับประเด็นที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมาย อย่างไรก็ตาม ยังมีนักศึกษาบางส่วนยังผลิตสื่อเพื่อรายได้ ในประเด็นดังกล่าว นักศึกษาจะต้องจะต้องตระหนักในการผลิตสื่ออย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เพราะสื่อที่นำเสนอไปอาจไปกระทบสิทธิของผู้อื่น เช่น การนำรูปคนอื่นที่ไม่ได้รับอนุญาตมาใช้ประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดอาจเข้าข่ายการกระทำที่ผิดกฎหมาย นอกจากนี้ การแชร์ข้อมูลข่าวปลอมโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์อาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อตนเองคนอื่นและประเทศชาติ ด้วยเหตุนี้ การเสพข้อมูลควรจะเสพข้อมูลที่น่าเชื่อถือและตรวจสอบก่อนแชร์เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสังคม และควรจัดโครงการอบรมผลิตสื่อ การใช้สื่อบนสังคมออนไลน์ การแชร์สื่อที่รับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 35 คน ทั้งนี้ อภิปรายผลได้ว่า การจัดโครงการอบรมผลิตสื่อการใช้สื่อบันสังคมออนไลน์ เป็นสิ่งจำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจะดำเนินการเพื่อสร้างพลเมืองดิจิทัลที่รับผิดชอบต่อสังคม รู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมไม่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรคอมพิวเตอร์ และไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของคนอื่น ในทางตรงกันข้าม จะช่วยให้นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาผลิตสื่อ ใช้สื่อ และแชร์สื่ออย่างระมัดระวัง อันเป็นช่วยให้นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสามารถเรียนรู้และฝึกฝนจนเกิดทักษะในด้านดิจิทัลได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วราพร ดำจับ (2562) พบว่า การใช้สื่อออนไลน์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติทักษะด้านต่างๆ ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความเป็นพลเมืองด้านการปกป้องตนเอง/ผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ ทัศนคติต่ออินเทอร์เน็ตและประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรส่งเสริมและพัฒนาด้านการปกป้องตนเอง/ผู้อื่นโดยจัดโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปกป้องตนเอง/ผู้อื่น ซึ่งอาจดำเนินการเชิญวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีจากสถาบันภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมาเป็นวิทยากรอบรมพิเศษในการสร้างสื่ออย่างสร้างสรรค์ การใช้สื่ออย่างมีความรับผิดชอบ การปกป้องตนเอง/คนอื่นในการใช้สื่อ นอกจากนี้ คณะอาจดำเนินการสร้างเครือข่ายในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมในการปกป้องตนเอง/คนอื่นอันเป็นการป้องกันการตกเป็นเหยื่อหรือการกระทำผิดทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความคิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2)

1.2 คณะควรส่งเสริมการสร้างทัศนคติต่อการใช้สื่อออนไลน์/อินเทอร์เน็ตและการใช้คอมพิวเตอร์อย่างมืออาชีพ โดยจัดโครงการ/กิจกรรมที่สัมพันธ์กับการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่มีประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้เข้มแข็งสืบไป

1.3 คณะควรพัฒนาเครื่องมือประเมินทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ให้สอดคล้องกับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลในระดับสากล โดยการพัฒนาตัวชี้วัดในการประเมินทักษะดิจิทัลของนักศึกษาตามการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย

1.4 คณะควรส่งเสริมการพัฒนาพลเมืองดิจิทัล โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักในการใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์

1.5 หลักสูตรควรส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดิจิทัล โดยปรับปรุงหลักสูตรให้มีการศึกษาพลเมืองดิจิทัลอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาให้มีทักษะดิจิทัลที่ทันสมัย

1.6 สโมสรนักศึกษาควรมีแผนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดวันเวลาในแต่ละสัปดาห์ให้มีความชัดเจนในการจัดพื้นที่ให้มีเวทีสาธารณะในการถกประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาพลเมืองให้มีทักษะดิจิทัล

1.7 สโมสรนักศึกษาควรสร้างเครือข่ายทั้งในและนอกสถาบันในการผลักดันความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ก้าวทันโลก โดยการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการร่วมมือระหว่างคณะหรือสถาบันภายในสถาบันหรือนอกสถาบันเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ก้าวทันโลกทันเหตุการณ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการศึกษาเพียงแค่ 2 ปัจจัยซึ่งอาจไม่ครอบคลุมปัจจัยอื่น ๆ ดังนั้น ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ เพื่อให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

เอกสารอ้างอิง

กรกนก แขดวง, ศรัณย์ พิมพ์ทอง, และ พิชญาณี พูนผล. (2562). ปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีบนโลกดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 11 (1), 124-143.

คันธิรา ฉายาวงศ์. (2564). แนวโน้มการเมืองไทยกับสื่อสังคมออนไลน์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร,* 6(1), 97-107.

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2). (2560, 24 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 124 ตอนที่ 27 ก. หน้า 1-9.

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์. (2550, 18 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 134 ตอนที่ 10 ก. หน้า 24-35.

วราพร ดำจับ. (2562). สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารศิลปะศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้.* 7(2). 143-159.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). *สำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2563*. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

Best, J. W. (1977). *Research in Education*. (3 rd ed). New Jersey: Prentice hall Inc.

Hussainy, S.S., & Jamalullah S.R. (2021). A Study of Factors Affecting Digital Citizenship among College Faculties in India. *International Journal of Teaching, Education and Learning,* 4 (3), 49-61.

Isman, A., and Gungoren, O.C. (2014). Digital Citizenship. *The Turkish Online Journal of Educational Technology,* 13 (1), 73-77.

Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607 – 610.

Ribble, M.S. (2021). Digital Citizenship in the Frame of Global Change. *International Journal of Studies in Education and Science*, 2(2), 74-86.

Sadiku, M.N.O., Tembely, M., & Musa, M.S. (2018). Digital Citizenship. *International Journals of Advanced Research in Computer Science and Software Engineering*, 8 (5), 18-20.

Wu, Y. & Tsai, C. (2006). University Students' Internet Attitudes and Internet Self-Efficacy: A Study at Three Universities in Taiwan. *CyberPsychology & Behavior,* 9 (4), 441-450.